

Voorbeeld dorp Montfort

Burgerparticipatie: de kracht van samen

EDDY VEERMAN

Kernachtiger kon het niet worden samengevat in het juryrapport van de tweejaarlijkse Nederlandse Dorpsvernieuwingsprijs: "Waar Montfort in gelooft, wordt ook gerealiseerd". En: "In Montfort wordt SAMEN in hoofdletters geschreven". De denk- en doekracht van de burgers in dit Limburgse dorpje leidde tot de tweede plaats in deze deels door het Ministerie van Binnenlandse Zaken gefinancierde verkiezing. Daarbij wordt gekeken naar dorpen die innovatieve activiteiten en initiatieven ontplooiën die bijdragen aan een goed leefklimaat en aan sociale cohesie, leefbaarheid en duurzaamheid.

“WE HEBBEN GEEN DURE ONDERZOEKEN NODIG OM ERACHTER TE KOMEN WAT MOGELIJK WERKT”

Brigitte van Pol

Montfort, dorp in de gemeente Roerdalen, telt zo'n 3.100 inwoners. “Montfort staat voor samenwerken. Als iemand een idee oppert, staan er gelijk wat mensen klaar om de kar te helpen trekken”, zegt Piet Wolters, één van die kartrekkers en met de plaatselijke Verenigingen Raad Montfort bij menig initiatief betrokken. Net als Brigitte van Pol, Wmo-consulente bij de gemeente Roerdalen. “Zo'n anderhalf jaar geleden is het begonnen. Ten behoeve van het project ‘Dorpsgericht werken’ opperde de toenmalige projectleider, ingehuurd door de gemeente, het idee om ansichtkaarten te versturen aan alle inwoners van Montfort, met de bedoeling hun wensen en ideeën op te schrijven en terug te sturen naar de gemeente. Op een aantal kaarten stond als wens: een eetpunt. Door de projectleider ben ik betrokken geraakt bij deze activiteiten.”

“Ik ben aan de slag gegaan, ben afspraken gaan maken met ondernemers, ruimte gaan zoeken waar wij met een groep mensen gebruik van konden maken, het liefst gratis. Een kok zoeken die lekker en vers kookt, niet voor even, maar iemand die een langdurige verbintenis met ons

aan wilde gaan. Tot mijn verbazing ontvingen wij slechts twee aanmeldingen voor de proefmiddag. Dus ben ik het dorp in getrokken, gewoon aanbellen bij inwoners, persoonlijk uitnodigen voor de proefmiddag. En het had succes: tijdens de proefmiddag waren 35 inwoners aanwezig, met als resultaat negentien aanmeldingen voor het eetpunt. Een goed begin.”

Speciale middag

“Een aantal inwoners van Montfort voelt zich alleen en vaak ook eenzaam. Of het

nu alleenstaande mensen zijn of gehuwde, jong of oud, arm of rijk, dat maakt niets uit. Vaak zijn deze mensen ook niet meer in staat om hun sociale contacten uit te breiden. Door ondersteuning van de gemeente Roerdalen kon een laagdrempelige activiteit worden opgezet voor deze inwoners, gewoon een speci-

ale middag. Het kinderkoortje is komen zingen, een buurtbewoner bood spontaan zijn hulp aan, een ex-collega kwam met een goochelact en ik kreeg de medewerking van een ervaren zangeres. Ondernemers gaven wat lekkers voor bij de koffie, twee mannen uit het dorp haalden per auto mensen op en brachten ze weer veilig thuis, de kok van het eetpunt zorgde voor een lekker buffet. Dit alles voor een zeer aantrekkelijke prijs. Wat schetst mijn verbazing: 91 aanmeldingen! Dat kleine beetje extra aandacht, even met ze praten, de warme ontvangst en het lekkere eten – het deed ze goed. Aan het eind van dit jaar komt er weer zo'n speciale middag.”

Motto

Brigitte van Pol en Piet Wolters zijn aanjagers en voelen zich erg betrokken bij de talrijke initiatieven. “In anderhalf jaar tijd

is een groot aantal inwoners als vrijwilliger aan de slag gegaan. Zij hebben deelgenomen aan meer dan vijftien projecten, waarvan de meeste via de Verenigingen Raad lopen. Montfort is een kleine, hechte gemeenschap, met een sterk verenigingsleven en mensen die van aanpakken weten. Verschraving en het wegvallen van voorzieningen, zoals de sluiting van de bibliotheek, het verdwijnen van het muziekonderwijs en andere bezuinigingen, hebben niet tot klagen geleid, maar tot een sfeer van aanpakken en schouders eronder. Zo is een breed palet van initiatieven ontstaan, die allen bijdragen aan sociale vitaliteit, leefbaarheid, gemeenschapszin, woongenot, identiteit en maatschappelijke participatie. Samen geven we invulling aan het motto ‘Die van Mo-

“Kijken naar behoeften en mogelijkheden”

Susanne Hendrix-Janssen van Therapiecentrum Montfort is de aanstichtster van de Fit Test. “Met veel hulp van anderen”, haast zij zich te zeggen. “Tijdens een gesprek met de coördinator van de gemeente Roerdalen over de zorg heb ik aangegeven dat er best bewogen wordt in Montfort. Maar als je wilt toetsen hoe fit ouderen werkelijk zijn, dan moet je het meten. Daar rolde de Fit Test uit.” “Het samenwerkingsverband in deze werkte goed. Meerdere disciplines hebben bijgedragen aan het opzetten van dit initiatief: huisartsenondersteuning, fysiotherapie, podotherapie, gemeente, Sportvereniging Montfort '60, ouderenzorg, de Zonnebloem en de Katholieke vrouwenbond. Daardoor werd het breed gedragen. De gemeente droeg grotendeels de kosten van de test, die werd uitgevoerd door Menswel. Aan iedere deelnemer werd een bijdrage van 5 euro gevraagd, waarvan de zaalhuur en de kosten van het sportboekje zijn betaald. Begin november zijn we de Fit Test opnieuw gaan plannen. In mei zijn we ook het project ‘Bewegen voor mensen met een beperking’ begonnen; we hadden meteen twaalf aanmeldingen.”

Marianne Slabbers-Bongers van de plaatselijke huisartsenpraktijk is lovend. “Ik ben destijds benaderd door Piet Wolters, een van de initiatiefnemers, om als praktijkondersteuner van de huisartsenpraktijk deel te nemen. Voordeel was dat ik tijdens mijn spreekuur veel mensen zag die ik attent heb kunnen maken op het initiatief van de Fit Test. De kracht van een dergelijk samenwerkingsverband is dat er vanuit allerlei disciplines wordt gekeken naar de behoeften en de mogelijkheden van en voor de mensen. Vorig jaar heb ik in de voorbereidende bijeenkomsten meegedacht om het initiatief tot stand te brengen. Op de dag van de Fit Test was ik een van de beoordelaars die de Fit Testuitslagen met de mensen besprak, met hen de mogelijkheden van sport in het dorp doornam of die hen kon uitnodigen voor een of meerdere proeflessen. Kosten als bijvoorbeeld voor de glucosecontrole heeft de huisartsenpraktijk voor haar rekening genomen. Verder hebben wij pro deo meegewerkt aan dit fantastische initiatief.”

“Zo'n groot samenwerkingsverband stimuleert de saamhorigheid in het dorp en brengt mensen samen”, zegt Mia Stoffels van Vrouwenvereniging Montfort. “Vanuit onze vereniging proberen we mensen bewust te maken van het belang van dit samenwerkingsverband en het onder de aandacht te brengen.”

De resultaten van meer participatie en samenwerking:

- tegengaan sociaal isolement ouderen;
- meer en beter muziekonderwijs, betere verbinding tussen school en muziekverenigingen;
- meer en beter sportonderwijs, betere verbinding tussen school en sportverenigingen;
- groeiend aantal vrijwilligers actief in het dorp, betere onderlinge afstemming en kruisbestuiving;
- vergroting aanbod voor recreatie en toerisme;
- verbeterde mogelijkheden voor het organiseren van lokale evenementen;
- versterking winkelaanbod;
- eigentijds communicatieplatform;
- versterking gemeenschapszin;
- versterking zelfredzaamheid en zelfwerkzaamheid;
- vergroting sociale cohesie;
- vergroting maatschappelijke betrokkenheid;
- vergroting van trots op eigen dorp;
- behoud van voorzieningen.

Initiatieven in Montfort

Fit Test

Als gevolg van een reactie op de ansicht-kaartenactie van een inwoner – die iets wilde doen aan bewustwording van gezonde leefstijl – meldden zich medestanders en

werd een werkgroep gevormd. Er volgde een brainstormsessie die samen met professionals uit het sport-, welzijns- en ouderenwerk leidde tot de wens om een fittest voor ouderen te organiseren. Die test moest ouderen mobiliseren en bewustmaken van hun fysieke gesteldheid en hen tegelijkertijd stimuleren om te gaan en te blijven bewegen. Er waren veel vrijwilligers aanwezig die ondersteunden bij diverse testen op het gebied van reactievermogen, motoriek en evenwicht. Ook werden de bloeddruk en het suikergehalte gemeten. Er waren 84 deelnemers. De uitslag van de test werd meteen erna besproken met de aanwezige gezondheidsspecialisten. Sommige mensen kregen een advies om zich te melden bij de huisarts, om te gaan bewegen of om een diëtiste te raadplegen. Na deze test hebben 23 mensen zich aangemeld bij diverse sportclubs.

MuziKidz

Als pilot werd wekelijks aan alle groepen van de academische basisschool De Hovenier muziekles gegeven door een vakdocent. Door het positieve effect krijgen alle kinderen van alle basisscholen in de gemeente Roerdalen sinds vorig schooljaar die muziekles. In totaal gaat het hierbij om plusminus 1.200 leerlingen. Met dit initiatief wordt de leemte van muziekonderwijs ingevuld en is een betere aansluiting gerealiseerd tussen school en muziekverenigingen, hetgeen

zich vertaalt in een toestroom van nieuwe jeugdleden, nodig om de verenigingen vitaal te houden.

Kookclub

In januari is de kookclub gestart. Die mag daarbij gratis gebruikmaken van Biej de Vogel. Van inwoners uit het dorp zijn allerlei keukenbenodigdheden verkregen, zoals pannen, messen, snijplanken, kommen en mixers – alles gratis. De gemeente Roerdalen heeft de kookclub gefaciliteerd door de aanschafkosten te betalen van twee extra kooktoestellen. De groep is divers van samenstelling. Er komen alleenstaande mannen, gehuwde mannen, maar ook jonge mensen die nog niet of weinig hebben gekookt en vrouwen die niet graag koken of er weinig tijd voor hebben vanwege een drukke baan. Ze krijgen les van twee koks. Als het eten klaar is komen de echtgenoten en echtgenotes mee-eten. De deelnemers betalen alles zelf.

Naoverhulp

Een groep vrijwilligers die hulp biedt bij acute problemen, bedoeld voor mensen die geen netwerk hebben. Te denken valt aan: boodschappen doen, iets ophangen, sneeuw ruimen, post wegbrengen of vervoer naar een arts of ziekenhuis.

Eetpunt

Eetcafé Biej de Vogel stelt de ruimte waar gegeten wordt gratis ter beschikking. Door de kok wordt gekookt met verse producten

voor de prijs van 7,50 euro per menu. Twaalf gastvrouwen komen bij toerbeurt helpen en er zijn gemiddeld vijftig deelnemers.

SportKidz

Na het positieve resultaat van MuziKidz is onlangs in Montfort op de basisscholen gestart met de voorbereidingen van sport en spel en bewegen voor alle kinderen, tien uur per week. Samen met een vakdocent is een traject uitgestippeld. Het initiatief wordt ondersteund met subsidie van de gemeente Roerdalen. Effecten van dit initiatief betreffen meer bewegen door de jeugd en een betere verbinding van jeugd/ouders met de sportverenigingen, hetgeen zich vertaalt in nieuwe leden en daarmee een betere basis voor het voortbestaan van deze verenigingen.

Open bibliotheek

Na signalen uit het dorp is gebleken dat er door de sluiting van de bibliotheek onder volwassenen behoefte is aan een plek waar men boeken kan lenen. Vorig jaar is de bieb geopend en deze wordt gerund door

24 vrijwilligers. De uitleen is kosteloos. Ook het koffie-vertel-zitje is steeds druk bezet. De boekencollectie is het resultaat van een inzamelingsactie in het dorp.

Kasteel

De eeuwenoude kasteelruïne van Montfort wordt door jarenlange inzet van een grote groep vrijwilligers langzaam maar zeker weer een kasteel. En daarmee een identiteitsdrager, ontmoetingsplek en aanjager voor (kleinschalige, maar ook steeds vaker grote) activiteiten en evenementen op het gebied van toerisme en recreatie.

Mofert Mien Dörpke

Dit is een spontaan initiatief op Facebook, met overwegend oude foto's, uitgegroeid tot een communicatieplatform dat door meer dan 1.600 inwoners en oud-inwoners actief wordt gevolgd. Hierdoor is de pagina geleidelijk veranderd van oudefotopagina naar informatiebron over activiteiten, ontwikkelingen, et cetera. Dankzij medewerking van enkele verdienstelijke lokale fotografen en filmmakers wordt vaak al dezelfde dag verslag gedaan van activiteiten en gebeurtenissen. Dit draagt bij aan gemeenschapsgevoel, lokale trots en betrokkenheid.

Bezorgdienst

Een discussie over kerstpakketten op de Facebookpagina Mofert Mien Dörpke leidde eind 2013 tot het initiatief om mensen die hun kerstpakket konden missen in de gelegenheid te stellen om dit op een centraal punt in te leveren, om ze vervolgens te bezorgen bij mensen (gezinnen, alleenstaanden, et cetera) die een steuntje in de rug kunnen gebruiken.

Mofert Mien Dörpke in Concert

Alle muziekverenigingen, koren, bands en solisten bundelen hun krachten om kosteloos gezamenlijk een gemeenschapsconcert te organiseren in de plaatselijke sporthal.

“ALS IEMAND EEN IDEE OPPERT, STAAN ER GELIJK WAT MENSEN KLAAR OM DE KARTE HELPEN TREKKEN”

Piet Wolters

fert haaje euverein', wat vrij vertaald betekent: in Montfort zetten we de kracht van zelfredzaamheid in voor de gemeenschap. Daar zijn we trots op.”

Gepamperd

Initiatieven ontstaan van onderop, maar omdat snel de verbinding wordt gezocht kunnen in een vroeg stadium dwarsverbanden gelegd en kruisbestuiving georganiseerd worden, waardoor ze geleidelijk uitgroeien tot een samenhangend geheel. De initiatieven richten zich deels op specifieke leeftijdsgroepen (schoolkinderen, senioren), maar hebben deels ook een verbindend karakter over generaties heen. De initiatieven hebben betrekking op culturele, sociale en economische aspecten en het betrekken van groepen in een maatschappelijk isolement. “Wat hier door ‘samen’ gebeurt, is bovennatuurlijk”, zegt Van Pol. “Onze wethouder Wmo en de betreffende beleidsmedewerker hebben veel belangstelling voor de projecten in Montfort. Zij informeren regelmatig naar de laatste stand van zaken. Zo waren onze burgemeester en wethouder ook aanwezig tijdens de finale van de Dorpsvernieuwingsprijs 2015.”

“Weet je, in de jaren zeventig en tachtig hebben wij de mensen veel verantwoordelijkheden uit handen genomen, gepamperd. Ouderen werden geplaatst in bejaardenhuizen. Zij hoefden niets meer te doen. En nu moet het roer weer om, terug naar de andere kant. Er wordt gesproken van participatie en zelfredzaamheid. Het kan, maar dan moeten wij mensen wel leren hoe zij dat kunnen bereiken. En ze hierin ondersteunen.”

“Verbinden is het sleutelwoord. Met elkaar en door elkaar. Opnieuw ontdekken wat wij voor elkaar kunnen betekenen, de sociale contacten uitbreiden. Iedereen heeft een stem in de activiteiten die wij ondernemen. We hebben geen dure onderzoeken nodig om erachter te komen wat mogelijk werkt. Gewoon vragen aan de mensen die het aangaat. Wij doen het sámen.” ■

Mogelijke rol buurtsportcoach

Een buurt(sport)coach in een dorpsomgeving moet vooral goed kunnen luisteren en zo nodig doorvragen. Oprechte belangstelling hebben in het dorp en de mensen waarmee hij werkt en zich open en kwetsbaar kunnen opstellen. De buurtsportcoach is betrouwbaar en heeft een goed ‘gevoel’ voor en zicht op netwerken en het leggen van verbindingen. Hij neemt initiatieven niet over, draagt geen oplossingen aan, is dienstbaar en begeleidt, spiegelt en faciliteert. Het is een sparringpartner, die loslaat zodra de initiatieven op eigen benen staan. Hij heeft draagvlak bij zoveel mogelijk inwoners.